

te brengen

man, Dr J.

ing van de
en een uit
op de plaat
afwijkende
stiek te voeren

het heiluit
ta), oordeelt
geven voor
e auto van
te varen

lassen moet
dat noodig

n geen na
ing op le-
te openbare

zulke doog-
weken zij

ag van de
n hooverre
leden der
afesie zijn
an Dr Dijk
aflesing te

ening van
de worden

ases laat
ttingsredes

beide, nog
t het ons

gepaard
ontbreken
begin tot
oordeelen
elden, dat
wij door
en gericht
Zijn Zoon
te ook in

eleghenheid
uden weg
allereerst
ad en de
aan den
sonden te
open zijn

ikmoedig-
aristogenie
hand des
stus heeft
was, nu

de toe-
ijking van
diepgang,
e geest
nd der
heid aan
n inzicht,
mindere
aan deze

— bij alle
iets te
aar hart

al het in
nde van
mij open
door
aten we
in dezen
n 6:1.

want Hij
geslagen
acht om
e gingen
e bange
getingde,
scheidt,

— Toen
aan niet
ere zorg
linkende
le", die

we als
opkomen
Munnik
t gebod
verlicht
vervult

Synode
genovee
e enig-
vredes

Psalm
nogeijk
grond
us voor
an dat

taander
ewaren
eer ge
e gaan
Agenda
hebben
prijsd.

waren
eijverd,
we in
kunnen
zijn de
ven of
en; al

in de
synode
achtige
stellen
sek en

ynode
kende
n mei
naam

is mij liever dan de andere, die ons voorafgingen: ik heb liever te doen met Deputaten dan met een doofpot of een begrafenis. Wanneer de bedoeling was, de macht uit handen der kerkelijke vergaderingen te nemen en die te leggen in handen van enkele personen, dan zou een krachtig protest geoorloofd, ja noodzakelijk zijn. Wanneer in dit verband van verschillende zaken naar Deputaten een betuiging van onmacht gezien moest worden, dan zou een klaagtoneel ons voegen. Doch — wanneer ik het althans goed hezie — in deze verwijzing naar Deputaten ligt iets anders: de voorzichtigheid, die de vrucht niet wil plukken alvorens zij rijp is; de bedachtzaamheid, die niet wil voortgaan dan wanneer de Kerken grosso modo medetrekken; de wijsheid, die zoekt de uiteenlopende inzichten tot elkander te brengen of althans het daarheen te leiden, dat bij verschillend gevoelen men goed weet waarom men van elkander verschilt en dat men desondanks bij elkander behoort en naar elkander zich voegt. Ik beperk me bij dezen gedachtengang allernat tot het Liturgierapport, doch denk ook b.v. aan het vrouwenstemrecht, de diaconale steunregeling en de kwestie van het zoogenaamde vrije kerklied.

Nog eenmaal: Deputaten — we zijn dankbaar, dat wij ze hebben kunnen benoemen; doch we moeten nu ook bedenken, dat derhalve nog veel werk om voorziening roept, en de Synode van Assen voor een zware taak zal staan. Ik weet mij U aller tolk, wanneer ik de kerken met alle kracht opwek, in de komende jaren veel de broeders, die zooveel belangrijk werk hebben voor te bereiden, te gedenken voor den troon der genade en den God, bij Wien alleen wijsheid en kracht is, te vragen, dat Hij hen leidde door Zijn Woord en Geest; niet het minst ook die broeders, die nu opdracht ontvingen om voor het onderrecht van het zaad des Verbonds in de leer der waarheid een Leerboek samen te stellen. Die God, die zoo menigmaal ons verraste, doe het ook voort; Hij verlosse Zijn volk, Hij zegene Zijn erve, Hij worde haar en verheffe ze tot in eeuwigheid.

Ten slotte zij het me vergund, nog een overeenkomst met de Synode van Utrecht 1905 te vernemen. Deze besloot tot de splitsing der Particuliere Synoden van Friesland en Zuid-Holland, zoodat we van 10 op 12 Particuliere Synoden kwamen. Utrecht 1923 heeft die lijn gevolgd en ons kerkelijk gezin opnieuw met een tweeling verrijkt door het tijdelijk opheffen der kerken van Bentheim en Oost-Friesland in ons verband en door het daarin voegen met het karakter eener Particuliere Synode van de classis Batavia. Als er een en andermaal tweelingen komen, kan dit wel eens eenige bezorgdheid wekken van de betrokken ouders wegens de verzorging van hun plicht en verantwoordelijkheid. Voor ons behoort dit m.i. echter niet zoo te zijn, doch we mogen ons hartelijk verheugen in de hulp, die we dezen Duitschen geloofsgenooten kunnen bieden en in den voortgang van het kerkelijk leven op Java.

In aansluiting hierbij vermeld ik zeer dankbaar, dat door de vele buitenlandse afgevaardigden dezer Synode te beter het oecumenisch karakter onzer kerken deed uitkomen en ons oorzaak van vreugde gaf in het zien van den krachtigen wasdom van het Gereformeerde leven; ook in streken, waar het in den loop der jaren was ingezonken.

Onze Synode heeft voor haar belangrijke Agenda meer zittingsdagen noodig gehad dan zelfs in 1905. Het was voor uwen praeses geen lichte taak, te trachten met elkander te vereenigen, het zoo snel mogelijk behandelen der zaken zonder dat door overhaasting schade werd aangericht. Dank aan de hooggeleerden voor hun als steeds zoo belangrijke adviezen, waarmee zij de kerken zoo bereidwillig en zoo zeer hebben gediend. Dank aan de onderscheidene rapporteurs en adviseerende leden. Dank aan de getrouwe verzorgers van ons officieel verslag. Dank aan mijn medeleven van het Moderamen, bijzonder aan den Assessor, voor hun zoo aangename samenwerking en zoo voortreffelijke hulp. Dank ook aan de kerk van Utrecht voor de voorbereiding en ontvangst dezer Synode.

Indien het de door u benoemde Commissie in de u bekende zaak onder des Heeren zegen mocht gelukken, het door u gestelde doel zonder uw verdere medewerking te bereiken, dan zou dit zeker iets zijn, waardoor — en nu spreik ik minder als praeses dan wel als Dienaar des Woords in die kerk — zij haar meer dan dubbel vergelden zoude wat zij voor u zoo gaarne heeft gedaan.

In elk geval eindigen nu onze openbare zittingen en eindigt ook de uitoefening van mijn presidentschap. Dank, broeders, voor uw vriendelijke medewerking. Vergaet het me indien ik in eenig ding te kort schoot. Ik heb getracht, mijn werk voor uw vergadering biddende te verrichten, in een diep besef mijner verantwoordelijkheid en afhankelijkheid van den Koning der Kerk. Hij moge het met Zijn zegen bedauwen.

Ge keert thans spoedig huiswaarts. Ge kunt het opgewekt doen, want het is duidelijk gebleken, dat voor onze kerken nog een toekomst is. Doch dan blijve ook steeds uit ons aller hart het gebod opgaan tot den troon der genade: „Laat Uw werk aan Uwe knechten gezien worden, en Uwe heerlijkheid over hunne kinderen; en de heerlijkheid des HEEREN, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Hij het werk onzer handen over ons, ja het werk onzer handen — bevestig dat!”

Hierna spreekt de Assessor Dr A. de Gouw aldus:

Broeder Praeses! Nu wij genaderd zijn tot het oogenblik waarin de Generale Synode van dit jaar haar laatste gewone zitting sluiten zal, rust op mij als Assessor de aangename taak, U als Praeses dank te zeggen voor de leiding, die zij aan den arbeid der Synode gegeven hebt. Wij ontveinen het ons niet, dat zij het presidium moest aanvaarden onder voort U min opwekkende omstandigheden. Maar wij kunnen ook niet ontkennen, dat de Heere onze God U de genade heeft geschonken, om U boven die omstandigheden te verheffen en U waardig te kwijten van het ambt, in des Heeren Naam U opgelegd. Met dankbaarheid aan den Heere zeggen wij bij dezen U dank voor die zelfverloochenende overgave.

Dat wij niet alles hebben bereikt, wat wij ons hadden voorgesteld, is waarlijk niet door Uwe leiding veroorzaakt. Dat er meer dan één belangrijk punt van het nieuwe land, dat voor ons ligt, zal blijken bezet te zijn; dat er dus perspectief in onzer kerkelijken arbeid gebleven is, hebben wij voor een goed deel aan uwe voorzichtige leiding te danken. Gaarne erkennen wij dat in deze oogenblikken.

Sta mij toe, Broeder Praeses, dat ik ten slotte de woorden van dank, die door U uitgesproken zijn, aanvul. Niet omdat zij iets vermindert hebt; wat nog te zeggen is, kondt gij bezwaarlijk zeggen. Ik bedoel, namens de Synode, de Kerk, die door U gediend wordt, nog wat krachtiger dank te zeggen. Zij ontving ons op waardige wijze en heeft daarin den Koning der Kerk, onzen gezegenden Heere Christus, gediend en verhoort. Van U, Broeder Praeses, vragen wij, dat gij haar den dank der Synode op passende wijze wilt overbrengen. Een meer intiem woord van dank te spreken tot de broeders

en zusters, die als gastheeren en vrouwen de Kerk van Utrecht deze drie weken hebben vervuld met een lieflijken nardusgeur, is mij een taak, die ik met een blij en dankbaar gemoed vervul.

Broeder Praeses, macht na het sluiten van de gewone aannemingscommissie Synode U een welverdiende rustpauze bereid zijn! Wij gunnen ze U, maar vreezen wel een weinig. Wouwe in ieder geval dit woord in Uw binnenste: mijne ziel is immers stil tot God, van Hem is mijn heil. De Heere gebruike U nog vele jaren als een ootmoedig en getrouw dienaar, Zijner Kerke ten zegen, Zijn Naam ter eere.

De Synode betuigt door hartelijk applaus haar instemming met dit woord.

Ten slotte spreekt Prof. Dr A. G. Honig namens de Hooggeleerden het volgende:

Waarde Broeder Praeses,

Het is me inderdaad een voorrecht namens alle Hooggeleerden thans een enkel woord te mogen spreken. Allereerst dank ik, uit ons aller naam, alle leden en vooral het Moderamen der Synode, hartelijk voor de vriendelijke wijze, waarop we onafgebroken ontvangen en begeleid zijn. Het bleek ons duidelijk, dat ook nu weer onze aanwezigheid gewaardeerd werd. Gij, geachte Voorzitter, zijt daarin voorgestaan. Aanvaard onze verzekering, dat we onder uwe uitnemende leiding aangenaam mee vergaderd hebben, en dat we overvloedig gelegenheid vonden op te merken, hoovele goede kwaliteiten gij voor het Voorzitterschap bezitten moogt.

Het zou me niet passen thans in beschouwingen te treden over hetgeen ter Synode besloten is. Waar in gewichtige zaken niet altoos eenparigheid van gevoelen aanwezig was, daar kan ook ons eindoordeel niet geheel eenstemmig zijn. Maar waarin we ook verschillend geoordeeld hebben, hierin waren we ten allen tijde toch één, dat we saam buigen voor de autoriteit van Gods Woord en saam ons trouw en innig verbonden gevoelen aan het Gereformeerde belijden. Een ook hierin, dat we vastelijk gelooven, dat onze smeking om de leiding des Heiligen Geestes niet onverhoord gebleven is. Dit maakt 't ieder lid der Synode gemakkelijker op gezegende vruchten van onzen arbeid voor de kerken, de Joden en de Evangelisatie in het vaderland en voor de Missie in onze koloniën te hopen, ook al werd wel eens een andere beslissing genomen dan hij persoonlijk de beste achtte.

Tijdens de zittingen der Synode bleek ook wel eens, dat het niet altoos even gemakkelijk is vast te stellen, of onze kerken in 't algemeen rijp zijn voor het instaan van een nieuwen weg. Wellicht oordeelen wij, hooggeleerden, hierin wel eens te optimistisch en zij, broeders dienaren des Woords en onderlingen, wellicht wel eens te pessimistisch. Gelukkig streven we allen, door Gods genade, ook in dit aangelegen punt, naar de goede harmonie.

Wat ik daareven opmerkte, heeft bij u en bij ons het besef van onze afhankelijkheid van den alleen wijzen God verlevendigd en verdiept. Welnu, gelijk wij u gaarne de verzekering geven, dat wij de kerken en vooral hare ambtsdragers in ons gebied gedurig zullen gedenken, zoo vragen we u met alle bescheidenheid: Wilt ons in de publieke en private aanroeping van den Naam des Heeren niet vergeten. Begeert met en voor ons de genade, dat we naar de mate onzer gaven met lust en ijver, in gebondenheid aan de waarheid, die naar de Godsaligheid is, de ons opgedragen studievakken beoefenen, voor elke dwaling bewaard blijven, op profetische wijze doceren en voorbeelden van Gods vrucht voor onze studenten zijn mogen. Gij, die ons zoo broederlijk tegemoet kwamt en met wie we zoo lieflijke weken doorgebracht hebben, zult deze zeer begeerde bede niet afwijzen.

Ten slotte. Uw en onze arbeid zij door den Heiligen Geest steeds meer naar het Woord en het eere van Hem, Wien we ook in deze scheidingen ootmoedig brengen onze liefde, onze aanbidding en onze dankzegging!

Na het zingen van Ps. 90:9 gaat de Assessor voor in dankgebed en sluit de Praeses provisorisch de zittingen der Synode.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Waarom de Hollandsche Amerikanen H. M. de Koningin hulde betuigen.

Onder de scharen van mannen en vrouwen uit allerlei standen en landen, die aan H. M. Koningin Wilhelmina hulde bewijzen ter gelegenheid van haar Zilveren Regeeringsjubileum, behoort ook een groot aantal Amerikanen van Hollandschen bloede. Een Album, een kunstwerk van drukker en binder, met artikelen en afbeeldingen, het leven der Hollandsche Amerikanen rakend, zal H. M. dezer dagen bereiken. Dat bewijs van medeleven met het volk van Nederland en zijn Vorstin wordt geleverd door een comité, waarvan Dr J. van Lonkhuyzen van Chicago, de voorzitter is en schrijver dezes de secretaris.

Een groot aantal leidende mannen van Hollandsche afkomst behooren als leden tot deze commissie. Met name dienen genoemd de heeren Van Pernis en Rook te Chicago, waarvan vooral de eerstgenoemde de Atlas was op wiens schouders verreweg het zwaarste en grootste deel van den arbeid rustte — en er was veel werk noodig om alles in orde te krijgen.

Doch waarom, zoo mag men met reden vragen, hebben Amerikaansche burgers, gelijk verreweg de meeste comité-leden en de honderden, wier namen in 't Album staan, waarom gevoelden zij zich gedrongen om zulk een huldeblijk te brengen? Zij zijn burgers van een ander rijk dan Nederland. Zij zijn wat beginsel aangaat, republikeinen en geen voorstanders eener monarchie. Waarom dan de Vorstin van een ander volk zulke eer te betoonen?

Het antwoord op die vraag beoogt dit artikel te geven. In de eerste plaats drijft ons in deze

huldebewijzing het besef, dat het land onzer Vaders — ja ook onzer Vaders — in het verleden veel te danken heeft aan het Oranjehuis, waartoe de Koningin van Nederland behoort.

De eer onzer voorouders in het oude Holland is ook onze eer in de Nieuwe Wereld.

En als we nu denken aan wat Willem de Zwijger en zijne Makkabeuwsche zonen hebben geworsteld, gestreden en geleden, maar ook gewrocht voor het oude Nederland, onze bakermat — zouden wij dan niet eene Koningin eeren, die in Haar persoon dat oude stamhuis vertegenwoordigt?

Om tot lateren datum ons te wenden, wat heeft niet een Willem III als stadhouder mogen zijn voor der Vaders land in 't bange noodjaar 1672, en later, wat deed niet de Oranjenama in 1748?

Velen onzer Hollandsche Amerikanen zijn mannen en vrouwen met Friesch bloed in de aderen.

Zouden die ooit kunnen vergeten wat Willem Lodewijk en zijn huis deden voor Friesland?

Dat Friesche Vorstenhuis bracht voort de thans op den troon zijnde Koningin.

En die tak van het aloude geslacht — heeft ook die niet veel gedaan voor 't volk, waaronder ook onze Vaders woonden?

Een dag of wat geleden, in Den Haag en te Scheveningen, zagen wij monumenten, herinnerend aan 1813, toen Holland uit het stof herrezen, wederom kon Holland wezen — vrij en zelfstandig als te voren.

Doch in die dagen van spanning en revolutie-naweeën — hadden Hogendorp en zijne medestanders hun doel kunnen bereiken indien ze niet hadden kunnen looveren met den Oranjenama?

Willem I, Koning der Nederlanden — zijn naam had lang de slechtste klank onder ons volk — grootdeels het volk, dat 1834 doormaakte met de dragonades van de dagen van anti-afscheidingsdwang.

En het zal lang, lang duren vóór die bittere en booze dagen vergeten zijn. Doch er is ook een andere zijde aan het optreden van dezen vorst.

Despoot moge hij geweest zijn — laat ons dat woord nu nemen in heel beperkten zin — doch wij moeten toestemmen, als we de historie eenigszins kennen, dat hij trachtte te regeren als „benevolent despot”, als man met vaderlijk koninklijk gezag. Hij deed veel, zeer veel, om de Nederlanden maatschappelijk vooruit te duwen en te stuwen, en onze conservatieve vaders, denk aan hun verzet tegen spoorweg en stoomboot, moesten eenvoudig geduwd en gestuwd worden, zouden zij ontkomen aan het sociaal moeras, waarin ze destijds verzonken waren, en tred houden met de andere naties van Westelijk-Europa.

Handel en nijverheid, zij kwamen wederom te groeien en ten deele te bloeien onder Willem I en ook ons voorgelicht kwam dat ten goede.

In de tweede plaats is ons huldeblijk opkomend uit de overtuiging, dat H. M. de Koningin eene machtige factor is en geweest is, om Holland eene plaats te doen behouden in de reder natien.

Niemand, die rechtgeaard is, ziet gaarne zijn geboortehuis een ruïne worden of geheel vernietigd. Er zijn herinneringen verbonden aan zulk een woning, waardoor zelfs de steenen er van kostelijk worden in onze oogen en dierbaar aan onze harten.

Welnu, zoo gaat het ons aangaande het Oude Nederland. Het zou ons oorzaak van groote smarte zijn zoo Holland's volk niet langer eigen plaats kon innemen onder de volkeren der aarde, en Holland's drieluik verdween van de zeven zeeën.

En nu meenen wij in den vreemde, ook al erkennen wij de aanwezigheid van andere factoren van gewicht, dat de naam en het gezag en de persoonlijke integriteit van Koningin Wilhelmina heel wat te doen heeft gehad en nog heeft, met de eenheid van 't Nederlandsche volk, gedeeld in partijen als het is, zoodat het niet uiteengesprongen of uiteen gereten is en daardoor roof werd van machtige naburen. Ook meenen wij, dat haar staatsbeleid een belangrijke factor was in het bewaren van Nederland's zelfstandigheid in den grooten wereldkrijg, welke zoovele rijken uitéén scheurde en zoovele landen vulde met namelooze ellende. Ook dat doet ons de Koningin eeren.

Ten derde komt daarbij, dat wij als Protestanten — en verreweg het grootste deel der Hollandsche Amerikanen zijn Protestant — Hare Majesteit gaarne hulde bewijzen omdat wij in haar zien de afstammelingen van den prinselijken Zwijger en den Franschen admiraal, die beiden hun leven gaven als offers op het altaar van Gewetensvrijheid.

In Willem III den stadhouder-koning, erkennen wij den man door God gevormd om het Prote-

Onder de betere
fabrikaten
behoort

HET HOFBERG-ORGEL

door zijn hooge
muzikale eigenschappen
tot den eersten rang.

Firma A. DE ZEEUW (N. G. Klijn)
:- Rosestraat 42a - Rotterdam -: